

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. De miraculis, quæ Christus fecit circa spirituales substantias, vtrum fuerint conuenientia.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

quæ nec ipse, nec alius fecit: sed qui tam multa vitia & malas valerdines vexationesque mortalium tanta potestate sanaret, nullus omnino legi antiquorum: vt enim taceam quos iubendo, sicut occurrebant, saluos singulos fecit, Marcus dicit, q̄ quocumque loco introibat in vicos, aut in villas, aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum vt vel simbram vestimenti eius tangerent, & quotquot tangebant eum, salui fiebāt. Hec nemo alius fecit in eis: sic enim intelligendum est, quod ait, in eis, non inter eos, aut corā eis, sed prorsus in eis, quia sanauit eos. Nec tamen alius quicumque in eis talia opera fecit, quoniam quisquis alius homo aliquid eorum fecit, ipso faciente fecit: hoc autem ipse non illis facientibus fecit.

Fra. 71. in
Ioan. 2. med.
tom. 91.

AD SECYNDVM dicendum, quod August. * exponens illud verbum Ioan. inquit, quæ sint ista opera maiora, quæ credentes in eum erant facturi, an forte quod ægros ipsis transfūtibz etiam eorum umbra sanabat? maius est enim quod sanet umbra quàm umbria. Veruntamen quando ista Christus dicebat, verborum suorum facta & opera commē dabat. Cum enim dixit, Pater in me manens ipse facit opera, quæ opera tunc dicebat, nisi verba que loquebatur? Et eorundem verborum fructus erat fides illorum. Veruntamen euangelizantibus discipulis, non tam pauci quàm illi erant: sed gentes etiā abcessit & tamen postea, quod ab illo auditum nō fecit vnus, fecerunt multi, cum per discipulos loqueretur? Ecce, maiora fecit prædicatus a credentibus, quàm locutus est audientibus. Verum hoc adhuc mouet, quod hæc maiora per Apostolos fecit: non autem ipsos tantum significans ait, Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet. Audi ergo, & intellige, Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet. Prius ego facio, deinde & ipse faciet: quia facio vt faciat. Quæ opera, nisi vt ex impio iustus fiat? quod vtique in illo, sed non sine illo Christus operatur. Prorsus maius hoc esse dixerim, quàm creare celum & terram: celum enim & terra transeunt, prædestinatorum autem salus & iustificatio permanebit: sed & in celis angeli sunt opera Christi, numquid etiam his operibus maiora facit, qui cooperatur Christo ad suam iustificationē? Iudicet qui potest vtrum maius sit iustos creare, quàm impios iustificare. Certe si æqualis est utriusque potentia, hoc maioris est misericordie: sed omnia opera Christi intelligere, vbi ait, Maiora horum faciet, nulla nos necessitas cogit: horum enim forsitan dixit, quæ illa hora faciebat. Tunc autem verba fidei faciebat: & vtique minus est verba iustitiæ prædicare, quod fecit præter nos, quàm impios iustificare, quod ita facit in nobis, vt faciamus & nos.

AD TERTIVM dicendum, quod quando aliquod particulare opus, proprium est alicuius agentis, tunc per illud particulare opus probatur tota virtus agentis, sicut cum ratiocinari sit proprium hominis, ostenditur aliquis esse homo ex hoc ipso, quod ratiocinatur circa quodcumque particulare propositum. Et similiter cum propria uirtute miracula facere sit solius Dei, sufficienter ostensum est, Christum esse Deum, ex quocumque miraculo, quod propria uirtute fecit.

De singulis miraculorum speciebus, in quatuor articulos diuisa.

Super Questionis
quadrag. sine quar
te. Artic. I. prim.

DEINDE considerandum est, de singulis miraculorum speciebus.

¶ Et primo, De miraculis, quæ fecit circa spirituales substantias.

¶ Secundo, De miraculis, quæ fecit circa celestia corpora.

¶ Tertio, De miraculis, quæ fecit circa homines.

¶ Quarto, De miraculis, quæ fecit circa creaturas irracionales.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum miracula facta per Christum circa spirituales substantias fuerint conuenientia.

AD PRIMVM sic proceditur.

Vt, q̄ miracula q̄ fecit Christus circa spirituales substantias, non fuerint conuenientia. Inter spirituales. n. substantias sancti angeli ppollent demonibus: quia, ut Aug. * dicit in 3. de Tri. spiritus uitæ rationalis desertor atq; peccator, regitur p̄ spiritum uitæ rationalē piū & iustum: sed Christus non legitur aliqua miracula fecisse circa angelos bonos ergo nec et̄ circa dæmones aliqua miracula facere debuit.

¶ 2. Præ. Miracula Christi ordinantur ad manifestandam diuinitatē ipsius; sed diuinitas Christi non erat dæmonibus manifesta, quia per hoc impeditū fuisset mysterium passionis eius, s̄m illud 1. Cor. 2. Si cognouissent, nū quàm Dñm gloriæ crucifixissent. ergo non debuit circa dæmones aliqua miracula facere.

¶ 3. Præ. Miracula Christi ad gloriam Dei ordinabantur. vnde d̄r Mat. 9. q̄ videntes turbæ paralyticum sanatum a Christo, timuerūt, & glorificauerunt Deū, qui dedit potestātē talē hominibus: sed ad dæmones nō p̄tinet glorificare Deū, quia non est speciosa laus in ore peccatoris, vt dicit Eccl. 15. vnde & sicut d̄r Mar. 1. & Luc. 4. non sinebat dæmonia loqui ea, quæ ad gloriam ipsius pertinebant. ergo uidetur non fuisse conueniens, q̄ circa dæmones aliqua miracula faceret.

¶ 4. Præ. Miracula a Ch̄o facta, ad salutē hominum ordinantur: sed quedā dæmonia ab hominibus eiec̄ta fuerūt cum hominū detrimento, quādoque quidem

Talius clarus est.

In corpore una conclusio. Conueniens fuit Christum dæmones ab obsessis eiec̄re. Probatur: Miracula Christi sūt argumentum fidei ergo conuenienter fuit argumentum dæmonis expellendi a genere humano. ergo conueniens fuit, &c. Probatur consequentia prima: quia futurum erat vt dæmones a credentibus spiritualiter pellerentur, Ioan. 12. Secunda consequentia est clara: quia sensibile est argumentum spiritualis.

¶ Vide hic notitiam, quod Auctor sigulari ratione conatus, non curauit literaliter pro principali ponere, vt potest manifestiorem, vt scilicet potestatem suam supra & contra dæmones monstraret.

¶ In responsione ad secundum tractatur, an Christus fuerit cognitus a dæmonibus: & dicitur tanguntur quæstiones, an scilicet cognouerint ipsum esse Christum seu Messiam in lege promissum, & an cognouerint ipsum esse uerum Deum. Et de prima quæstione tenetur pars affirmatiua auctoritate Lucae euangeliste dicentis ex propria persona, quod dæmones sciebant ipsum esse Christum. De secunda autem quæstione certitudo non habetur: quia ex persona demonum dicitur ibidem, scilicet Luc. 4. Tu es filius Dei; demon autem & mendax est, & exploratiue locutus uidetur. Ad hoc sunt auctoritates doctorum. Bede autem auctoritas caute legendi est, quia in glossa ordinaria trācata afferatur: integram autem in catena altera; ita quod ex Beda vnum tanum affirmatum habemus, scilicet quod uerbum Apost. 1. ad Cor. 2. Si cognouissent, non refert.

referat ad Christum nec Dei filium, sed ad mysterium efficaciarum passionis & resurrectionis Christi, scilicet quod efficiendus ipse diabolus esset, & breuiter quod Christo danda esset omnis potestas in celo & in terra. Et re uera textus Apostoli capax est illius sensus, ut patet in uenti contextum.

¶ Sed occurrit tunc dubium, quo pacto diabolus aut sciens aut malum dubitans Christum esse uerum Deum potuit ratiogabiler incitare iudeos ad mortem Christi: sciebat enim quod si esset uerus Deus, acium esset de regno ipsius demonis.

¶ Sed si superbia diaboli consideretur, contentum rationi si periret eius apparebit, quod etiam si scilicet Iesum Christum esse uerum Deum, acium procuraret ipsius mortem, ut fecit. Ex eo enim quod scientia illa non est scientia euidentia, sed fidei coacta ex Scripturis & miraculis, ac per hoc unum scientiam non generat scientiam alterius, puta effectus: non enim est in hoc scientia modo, (sicut in scientia demonstrata, in qua ex una causa cognita deducuntur omnes illius effectus) cognita deitate rellabat inco-

gnitum, quid futurum esset. Nec suberat ratio de ducendi pro certo multa excellentia sequenda, quia experientia rellabatur multa ualde in illa deitate adiungit, si ille homo uere erat Deus: unde rationabiliter secundum superbiam suam agens demon, cogitauerit pugnare contra ipsum, auferendo illi uitam, honorem, famam, discipulos, &cet. cogitans quod si non esset Deus, sed Messias punis hominem profectum eum: & si esset uerus Deus non parum feci, habere hac uictoriam contra ipsum Deum, & postea uidebitur quid Deus faceret, uictorem enim se putauit elisere, habendo priam uictoriam uincere Deum in hoc mundo, nescies quid postea sequeretur.

¶ Sed contra est, quod Zach. 13. hoc prauentiatum fuerat, ubi dicitur, Spiritum immundum auferam de terra. Respondendum, quod miracula que Christus fecit, arguunt quaedam fuerunt fidei, quam ipse docebat. Futurum autem erat, ut per uirtutem diuinitatis eius excluderet demonum potestatem ab hominibus credituris in eum, & secundum illud Iohan. 12. Nunc princeps huius mundi eiecietur foras: & ideo conueniens fuit quod inter alia miracula etiam obfessos a demonibus liberaret.

¶ Ad primum ergo dicendum, quod homines sicut per Christum erant a potestate demonum liberandi, ita per eum erant Angelis consociandi, secundum illud Col. 1. Pacificas per sanguinem crucis eius, que in caelis & que in terris sunt: & ideo circa angelos alia miracula hominibus demonstrare non conueniebat, nisi ut angeli hominibus apparerent, quod quidem factum est in natiuitate ipsius, & in resurrectione & ascensione eius.

¶ Ad secundum dicendum, quod sicut Aug. dicit 9. de ciui. Dei, Chrs. factum innotuit demonibus, quantum uoluit: factum autem uoluit, quantum oportuit: sed innotuit eis, non sicut angelis sanctis per id, quod est uita aeterna: sed per quadam temporalia suae uirtutis effecta: & primo quidem uidentes Christum esturere post ieiunium, aestimauerunt eum non esse filium Dei: unde super illud Luc. 4. Si filius Dei es, &c. dicit Ambr. Quid sibi uult talis sermonis exorsus, nisi quia cognouerat Dei filium esse uenturum, sed uenisse per infirmitatem corporis non putauit? Sed postmodum uisus miraculis, ex quadam suspitione correcturauit eum esse filium Dei: unde super illud Marci. 1. Scio quod sis sanctus Dei, dicit Chryostomus, quod non certam

quam dominum gloriae crucifixissent, non quin etiam ipsum Deum auderet aggredi (quoniam scriptum est, Superbia eorum qui te oderunt, ascendit semper) sed quia proprium damnum uitare uoluisse Deum habere tantam gloriam, ut uinceret ipsum diabolum iustitia, ut esset redemptor ac saluator, ut est. Hec de Beda.

¶ Sed de questione ipsa, parti affirmatiua multum fauet conclusio precedentis articuli: ita quod, & simpliciter & ad hominem non parua confurgit questio, quo pacto si miracula Christi simul cum illius doctrina iuncta, sufficienter illius probant deitatem, demones omnium scrutatores & intelligentia uigentes, in dubio deitatis ipsius persistebant. Ad hoc dicitur, quod quia miracula etiam doctrinae Christi iuncta, non erant sufficientia ad causandam notitiam euidentiam, sed fidei coacta uel uoluntaria, deitatis Christi potuit permanere dubium apud demones, ex hoc quod non penetrabatur habitu doctriinarum ac doctrinae ad gratiam unionis personalis in Christo: quod ex aliquo trium prouenire potuit, uel ex opinione plurium causarum, ex quibus procedere possent & miracula & doctrina, tunc non plene manifestata, quo ad sensum uerum, qui post aperus est, ita quod licet ipsa miracula ex se sufficerent, non penetranti tamen non erant sufficientia: latebat autem de monem huiusmodi habitu, quia miracula poterant ex alia graua, quam unionis procedere. Et similiter Dei proprietates, & nomina, que de se Christus dicebat, poterat putari, quod secundum aliam gratiam quam unionis uerificarentur: habitu enim miraculorum & doctrinae Christi non erat habitudo euidentis, sed solius fidei mater secundum naturalem cognitionem: & propterea locus semper suspitioni de opposito ignoto relinquitur. Sicut si uideremus mortuum resuscitari, sciremus ex supernaturali quadam uirtute hoc fieri, sed qua

liter

liter

liter

liter

liter

Sap. illud Luc. 2. Sciebat ipse esse Christum. cap. 14. fe. cund. ordi. Beda. to. 2.

* Id habet Chrys. con. 2. de Lazaro, an te me. to. 2. & Theoph. Luc. 4. & Marc. 1.

C. 4. in Luc. Est cap. 14. secundum ordinem Bedae, circa finem illius to. 2.

Hom. 29. in Mar. circa med. 102.

Mar. 9. sup verbum in arg. cit. 1. 9.

Cap. 4. non multum re mot. a su.

Li. r. a tex. 20. usque ad 31. tom. 2.

liter se habeat Deus ad illam virtutem illumque resuscitantes nesciremus, & sub dubio hoc reliquas mirarentur, uel ex deprauato appetitu demonum affectione superbia, & inuidia: quamuis enim tentaretur & scruaretur diabolus ob proprium amorem, an esset Deus, quia tamen quod miser uellent, hoc facile credunt, incredibile reddebatur diabolus, quod humana natura supra angelicam etiam beatam eleuaretur, ita ut unus homo esset uere Deus, preferunt quia nulla naturali, tam humana quam angelica ratione hoc possibile apparebat, unde tanquam quodam inopinabile, a sui adhesionem intellectus hoc auerterat. uel quia Seraphimi habent alas ad uelandum, ut dicitur Isa. 6. diuina prouidentia uelatum sic remansit unio nis mysterium, ut non certiores de eo redderentur demones, donec consummatum esset mysterium redemptionis humane, ne semper impediretur aut differeretur. Et si omnes tres dicte rationes simul iuncta fuerint, manifestius apparebit ratio dubitandi in demonibus.

Super quatuor quaestio. quae drage sima quarta articulum secundum.

Titulus clarus propter obliuionem solis tempore passionis. In corpore unica conclusio. Conueniens fuit ut Christus miracula faceret etiam circa corpora caelestia. Probatur: Miracula Christi debebant essentialia, ut sufficienter ostenderent eum esse Deum, & nonia euidenter per miracula circa corpora inferiora, sicut circa caelestia hoc monstratur: ergo conueniens fuit, & cetera. Secunda pars assumpti manifestatur ex differentia inter causas actiuas in corpo-

permisit demones, quos eiciebat hominibus aliquod nocuum etum inferre, uel in corpore uel in rebus propter animae humanae salutem, ad hominum scilicet instructionem: unde Chrysostomus. dicit super Mattheam, quod Christus permittit demonibus in porcos ire, non quasi a demonibus per suas, sed primo quidem, ut instruat magnitudinem nocuimenti demonum, qui hominibus insidiantur: secundo, ut omnes discerent, quoniam nec aduersus porcos auerent aliquid facere, nisi ipse consenserit: tertio, ut ostenderet quod grauiora in illos homines operati essent, quam in illos porcos, nisi essent diuina prouidentia adiuti. Et propter easdem etiam causas permittit eum, qui a demonibus liberabatur, ad horam grauius affligi, a qua tamen afflictione eum continuo liberauit: Per hoc etiam ostenditur (ut Beda dicit) quod saepe dum conuerti ad Deum post peccata conamur, maioribus nouisq; antiqui hostis pulsamur insidiis: quod facit, uel ut odium uirtutis incutiat, uel expulsiouis suae uindictam iniuriam. Factus est etiam homo sanatus uelut mortuus (ut Hieronymus dicit) quia sanatis dicitur, mortuus est, & uirtus uestra abscondita est cum Christo in Deo.

ARTICULVS III. mbb
Prum conuenienter facta fuerint miracula per Christum circa caelestia corpora.

AD SECUNDVM sic procedit. Videtur, quod inconuenienter fuerint a Christo facta miracula circa caelestia corpora: ut enim Dio. dicit 4. cap. de Diu. no. diuine prouidentiae non est natura corrumpere, sed saluare. Corpora autem caelestia secundum suam naturam sunt incorruptibilia & inalterabilia, ut probatur in primo de caelo. ergo non fuit conueniens, ut per Christum fieret aliqua immutatio circa ordinem caelestium corporum. **¶** 2. Præter. Secundum motum caelestium corporum, temporum cursus designantur, secundum illud Gen. 1. Fiant luminaria in firmamento caeli, & sint in signa, & tempora, & dies, & annos. Sic ergo mutato cursu caelestium corporum, mutatur temporum distinctio & ordo: sed non legitur hoc esse perceptum ab Astrologis, qui contemplantur sidera, & computant menses, ut dicitur Isa. 47. ergo uidetur quod per Christum

non fuerit aliqua mutatio facta circa cursum caelestium corporum. **¶** 3. Præter. Magis competebat Christo facere miracula uiuens & docens, quam moriens: tum quia, ut dicitur secundum ad Cor. ult. Crucifixus est ex infirmitate, sed uiuit ex uirtute Dei, secundum quam miracula faciebat: tum etiam quia eius miracula confirmatiua erant doctrinae ipsius; sed in uita sua non legitur, Christum aliquod miraculum circa caelestia corpora fecisse, quin immo pharisaeis petentibus ab eo signum de caelo, eis dare renuit, ut habet Mat. 12. & 16. ergo uidetur, quod nec in morte circa caelestia corpora aliquod miraculum facere debuerit. **¶** **Sed contra** est, quod dicitur Luc. 23. tenebrae factae sunt in uniuersa terra usque ad horam nonam, & obscuratus est sol. **¶** **Respondeo.** Dicendum, quod (sicut supra dictum est) miracula Christi talia esse debebant, ut sufficienter eum esse Deum ostenderent. Hoc autem non ita euidenter ostenditur per transmutationes corporum inferiorum, quae etiam ab aliis causis moueri possunt, sicut per transmutationem cursus caelestium corporum, quae a solo Deo sunt immobiliter ordinata, & hoc est quod Dion. dicit in Epistola ad Poly carp. Cognoscere oportet non aliter aliquando posse aliquid pertinere caelestis ordinationis & motus, nisi causam haberet ad hoc mouentem, quae facit omnia, & mutat secundum suum sermonem. Et ideo conueniens fuit, ut Christus miracula faceret etiam circa caelestia corpora. **¶** **Ad primum** ergo dicendum, quod sicut inferioribus corporibus naturale est moueri a caelestibus corporibus (quae sunt superiora secundum naturam ordinem) ita etiam naturale est cuiuslibet creature, ut transmutetur a Deo secundum eius uoluntatem; unde August. dicit uigesimo sexto Contra Faustum, & habetur in gloss. Roman. 11. super illud: contra naturam insertus es, & c. Deus creator, & conditor omnium naturarum nihil contra naturam facit, quia id est cuique rei natura, quod facit, & ita non corrumpitur natura caelestium corporum, cum eorum cursus immutatur a Deo: corrumpetur autem, si ab aliqua alia causa immutaretur. **¶** **Ad secundum** dicendum, quod per miraculum a Christo factum, non est peruersus ordo temporum. Nam secundum quosdam illa tenebrae uel solis obscuratio, quae in passione Christi accidit, fuit propter hoc, quod sol suos radios retraxit, nulla immutatione facta circa motum caelestium corporum, secundum quem tempora metulantur

ra inferiora, & actiuas in caelestia, & auctoritate Dion. **¶** In responsione ad primum intellige uerba Auctoris cum grano salis, & sic quod sicut corpora elementaria habent plures motus naturales, ita quod unus motus est eis naturalis secundum propriam naturam particularem, & alius est eis naturalis, secundum quod mouentur in superiori, quasi secundum naturam uniuersalem (ut patet de igne qui ultra naturalem motum, quo fertur sursum, mouetur etiam naturaliter motu circulari, sequens caelum, & similiter ferrum ultra naturalem motum, quo fertur deorsum, naturaliter mouetur ad adamantem, quasi superiorem sequens naturam, ita corpora caelestia ultra naturalem inclinationem ad suos cursus naturaliter, hoc est secundum potentiam obedientialem ad uniuersalem fontem totius naturae, possunt immutari in illud, quod Auctor nature facit: utrobique enim est proportio interioris particularis naturae ad superiorem uniuersalem naturam, quamuis diuersimode, quia ibi cursus ordoque naturae indius feruatur; hic autem, quia ad naturam naturam ascenditur, noua adiciuntur quae a theologo diuersis speciebus, & miraculosa & naturalia appellatur: pro quantum auctori naturae obedient, naturalia uocantur, pro quanto supra naturae cursu potestatemque sunt, in miraculorum ordine sunt.